

คลังความรู้

ฉบับที่ 14 ประจำเดือนมีนาคม 2564

เรื่องการจัดการโรคแก้วมังกร

โดย อาจารย์ ดร.ปริศนา วงศ์ล้อม
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน

การเพาะปลูกแก้วมังกรพบได้ทั่วทุกภาคในประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตร (2560) รายงานพื้นที่เพาะปลูกในปี 2559 พื้นที่ปลูกทั้งสิ้น 21,665 ไร่ จำนวนผู้ปลูก 5,082 ราย ปริมาณผลผลิตรวม 25,887 ตัน ผลผลิตต่อไร่ 1,827 กิโลกรัม ราคาต่อกิโลกรัม 23.60 บาท ขึ้นกับสายพันธุ์ของแก้วมังกร

ภาคใต้มีการเพาะปลูกในจังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา สุราษฎร์ธานี กระบี่ ตรัง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ในจังหวัดพัทลุงพบว่าการปลูกแก้วมังกรมานานมากกว่า 20 ปี และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรพบปัญหาการระบาดของโรคลำต้นเน่า ลูกกลมอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถควบคุมโรคและมีผลกระทบต่อ การให้ผลผลิต

ในช่วงเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และธันวาคม เป็นช่วงที่แก้วมังกรพักตัวเพื่อสะสมอาหาร และเริ่มสร้างตูมดอกในช่วงมีนาคม - พฤษภาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงมิถุนายน-ตุลาคม การระบาดของโรค ลำต้นเน่าระบาดหนักในช่วงแก้วมังกรออกดอกคือ ช่วงเดือนกันยายน-เดือนธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนของภาคใต้ ด้วยปริมาณฝน และความชื้นสูงในช่วงนี้จึงส่งผลให้มีการระบาดของโรคพืชซึ่งการควบคุมจะทำได้ยาก

การเจริญเติบโตในรอบปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.

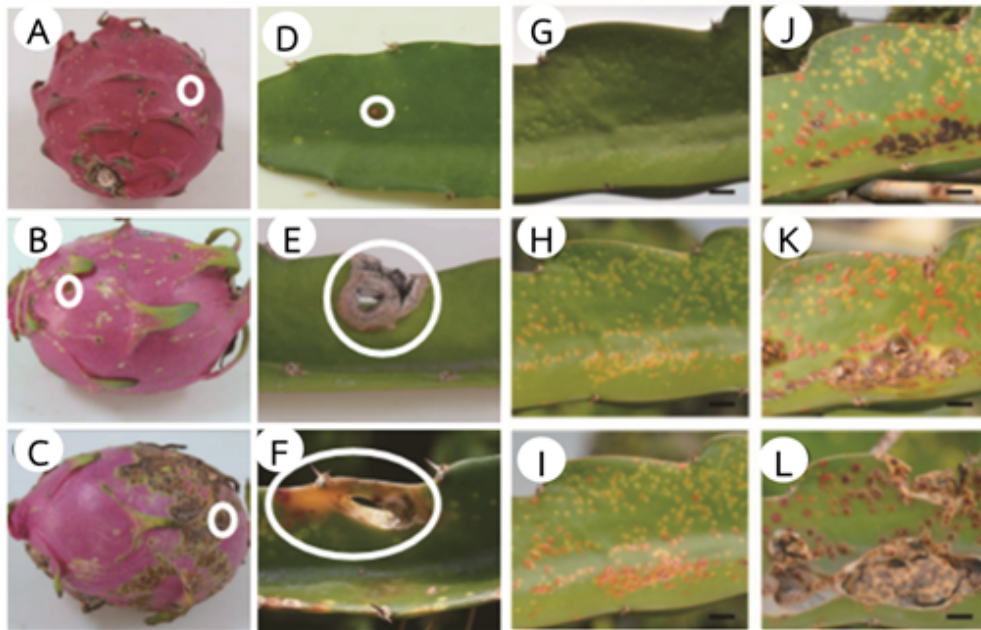
ภาพที่ 1 การเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของแก้วมังกรในรอบ 1 ปี

อย่างไรก็ตามกรมวิชาการเกษตรได้แจ้งเตือนการระบาดของโรคในแก้วมังกรในช่วงฝนตกชุกโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้เป็นประจำทุกปี เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความชื้นสูง เหมาะแก่การแพร่ของเชื้อโรคพืชหลายชนิดจากการระบาด รายงานโรคในแก้วมังกรในภาคใต้ พบการระบาดของโรคแก้วมังกรในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ โรคลำต้นจุดสีน้ำตาลและผลเน่า เชื้อรา *Neoscytalidium dimidiatum* โรคเน่าเปียก (Wet rot) โรคผลเน่า (Fruit rot) โรคลำต้นจุด (Stem spot) และโรคแอนแทรคโนส (Anthracnose) บนลำต้น จากการศึกษาจำแนกชนิดสาเหตุโรคของแก้วมังกรพบเชื้อสาเหตุดังนี้

- โรคเน่าเปียกพบเชื้อสาเหตุคือ รา *Chaonephora* sp. *Aspergillus niger* และ พบราทั้งสองชนิดนี้เข้าทำลายส่วนของดอกแก้วมังกร

- โรคผลเน่าพบการเข้าทำลายของราแตกต่างกันไป ได้แก่ *Bipolaris cactivora*, *Colletotrichum capsici*, *C. gloeosporioides* และ *Dothiorella* sp. เข้าทำลายที่ผลของแก้วมังกรทำให้เกิดโรคผลเน่า และรา *C. capsici*

ภาพที่ 2 โรคลำต้นจุดสีน้ำตาลและผลเน่า

โรคลำต้นจุดสีน้ำตาลและผลเน่า เชื้อรา *Neoscytalidium dimidiatum* อาการเริ่มแรกที่กิ่งและผลเป็นจุดสีเหลือง (D,G,H) จากนั้นจะพัฒนาเป็นตุ่มนูนเล็กๆ สีน้ำตาลคล้ายสีสนิมเหล็ก (I-K) บางครั้งพบแผลสีเหลืองฉ่ำน้ำ (F) เมื่ออาการรุนแรงแผลจะเน่า โดยถ้าเป็นที่กิ่งจะทำให้เนื้อเยื่อตรงแผลหลุดเห็นเป็นรู (E) หรือเว้าแหว่ง (L) สำหรับที่ผล ถ้าอาการรุนแรงจะทำให้กลีบผลไหม้แห้งเป็นสีดำ และผลเน่า(A-C)

การป้องกันกำจัด

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. หมั่นตรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ
2. กรณีระบาดมาก หลังจากเก็บผลผลิตทำการตัดแต่งกิ่งและฉีดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช กลุ่มไตรคลอราซ 45% EC อัตรา 20 - 40 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ แมนโคเซบ 80% WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วต้น ทุก 5-7 วัน จำนวน 2 ครั้ง และพ่นอีกครั้งในระยะติดดอก โดยพ่นให้ทั่วต้นทุก 7 วัน จำนวน 2 ครั้ง หยุดพ่นก่อนการเก็บเกี่ยว 15 วัน
3. ตัดแต่งส่วนที่เป็นโรคอย่างระมัดระวังให้มีแผลน้อยที่สุด การตัดแต่งกิ่งควรตัดตรงส่วนที่เป็นรอยต่อของข้อหรือระหว่างกิ่ง แล้วนำส่วนที่เป็นโรคไปเผาทำลายนอกแปลงปลูก
4. ไม่นำเครื่องมือตัดแต่งที่ใช้กับต้นเป็นโรคไปใช้ต่อกับต้นปกติและควรทำความสะอาดก่อน นำไปใช้ใหม่ทุกครั้งในฤดูถัดไป
5. เลือกใช้ต้นพันธุ์ที่ปลอดโรค มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้
6. ควรเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่เคยมีการระบาดของโรคนี้มาก่อน และดินปลูกควรมีการระบายน้ำที่ดี
7. ลดการให้ปุ๋ยไนโตรเจน เนื่องจากเป็นพืชชอบน้ำ อาจทำให้พืชอ่อนแอเกิดการระบาดมากขึ้น
8. ให้น้ำเฉพาะช่วงเช้า งดให้น้ำช่วงบ่ายหรือเย็น เพื่อลดความชื้นสะสมในทรงต้น
9. ทำความสะอาดเครื่องมือที่ใช้ตัดกิ่งเป็นโรคทุกครั้ง ก่อนนำไปตัดกิ่งปกติ

การปลูกแก้วมังกรในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง มีปริมาณน้ำฝนเยอะ เกษตรกรจะประสบกับปัญหาสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม มีผลต่อการเจริญเติบโตของแก้วมังกร และการเกิดโรคพืช ซึ่งโรคที่สำคัญ คือโรคลำต้นจุดสีน้ำตาลและผลเน่า เชื้อรา *Neoscystalidium dimidiatum* การป้องกันในระยะเริ่มต้นของโรคจะช่วยลดความเสียหายของผลผลิตได้มากขึ้น การควบคุมที่มีประสิทธิภาพจะต้องทำหลายวิธีการควบคู่กัน เช่น การเกษตรกรรม การรักษาความสะอาด และการใช้สารเคมี

เอกสารอ้างอิง

พรพิมล อธิปัญญาคม ศรีสุรางค์ ลิขิตมงคล พจนา ตระกูลสุรัตน์ ดารุณี บุญญพิทักษ์ บุรณิพั้ว วงศ์แพทย บุษนารถ ตั้งจิตสมคิด ญักฐิमार โษษิตเจริญกุล และอมรรรัตน์ ภูโฬบูลย์. 2550. การศึกษาชนิดของโรคแก้วมังกรและกวนอิมเพื่อการส่งออก. รายงานผลงานวิจัยประจำปี 2550. สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร. จตุจักร กรุงเทพฯ หน้า 1024 - 1034

Mayachiew, P., and S. Devahastin. 2008. Antimicrobial and antioxidant activities of Indian gooseberry and galangal extracts. *LW. Food Science and Technology* 41:1153-1159